

Арич М.І. Підходи до регулювання генетичного дослідження у страхуванні / М.І. Арич, М.М. Левон // Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Підвищення ефективності діяльності підприємств харчової та переробної галузей АПК», 21-22 листопада 2018 р.: Тези доповідей. – К.: НУХТ, 2018. – С. 171-172.

*Секція 6. Управління фінансово-економічною безпекою підприємств харчової та переробної галузей АПК.*

## **ПІДХОДИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНЕТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ У СТРАХУВАННІ**

**Арич М.І., к.е.н.<sup>1</sup>**

**Левон М.М., к.м.н.<sup>2</sup>**

*1 – Національний університет харчових технологій*

*2 - Національний медичний університет імені О. О. Богомольця*

В результаті дослідження встановлено, що сучасний розвиток технологій генетичного аналізу дозволяє страховим компаніям використовувати його як новий метод андеррайтингу. Світовий досвід показує відсутність єдиного підходу до системи регулювання використання результатів генетичного дослідження (генетичну інформацію) для цілей страхування [2; 3; 7; 9; 10]. Аналіз даних дозволяє встановити, що «генетична інформація» включає в себе [1; 2; 6; 9]:

1) генетичні тести – це будь-який аналіз, що може визначити генетичне захворювання чи ризик його настання. Генетичне тестування може бути проведено шляхом аналізу ДНК людини, РНК, хромосом, білків та метаболічних сполук;

2) генетичні тести членів сімей, ембріону чи плоду;

- 3) сімейна історія (діагнози захворювань чи порушень у членів родини);
- 4) використання генетичних послуг;
- 5) участь у генетичних дослідженнях.

Досліджено досвід зарубіжних країн і встановлено, що багато з них намагаються забезпечити справедливе застосування генетичних даних в андерайтингу. Законодавство інших країн навпаки забороняє використовувати генетичне тестування у системі страхування. Відповідно до цього науковці виділяють сім можливих варіантів (позицій) їх групування [4; 9; 10]:

- 1) права людини (*human rights*);
- 2) терапевтична межа (*therapeutic limit*);
- 3) законодавча заборона (*legislative prohibition*);
- 4) система контролю якості (*quality control system*);
- 5) мораторій (*moratorium*);
- 6) пропорційний підхід (*proportional approach*);
- 7) статут-кво (*status quo*).

При цьому, варто відмітити, що відповідно до статті 6 Загальної декларації про геном людини та права людини затвердженої на 29-ій сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО (Universal Declaration on the Human Genome and Human Rights, UNESCO, 1997) за ознаками генетичних характеристик ніхто не може піддаватися дискримінації, цілі та результати якої представляють собою посягання на права людини, основні свободи та людську гідність [3; 8].

Крім цього, встановлено, що у більшості країн Західної Європи практично повністю заборонено використання генетичного тестування в галузі страхування життя відповідно до Декларації ЮНЕСКО Про генетичні дані людей 2003 року (*UNESCO Declaration on Human Genetic Data 2003*). У Бельгії страховим компаніям взагалі заборонено отримувати від клієнтів результати їх генетичного тестування, що надаються навіть на добровільних засадах. У Великій Британії та Нідерландах страховики можуть вимагати результати генетичного аналізу клієнтів

для укладення полісів на великі страхові суми: не менше як 500 тис. фунтів стерлінгів у Великій Британії та 150 тис. доларів США в Нідерландах. Однак, на даний час все ще залишається більше питань, ніж відповідей в системі регулювання можливості використання генетичних даних у страхуванні [1; 2; 4; 8; 9].

### *Література:*

1. Durnin M., Hoy M., Ruse M. (2012) Genetic Testing and Insurance: The Complexity of Adverse Selection. DISCUSSION PAPER, University of Guelph.
2. Jane Tiller, Margaret Otlowski, Paul Lacaze (2017). Should Australia Ban the Use of Genetic Test Results in Life Insurance? Front. Public Health 5:330. doi: 10.3389/fpubh.2017.00330
3. K. Barlow-Stewart, M. Liepins, A. Doble, M. Otlowski (2018). How are genetic test results being used by Australian life insurers? European Journal of Human Genetics, <https://doi.org/10.1038/s41431-018-0198-z>
4. Katz G. and Schweitzer S.O. (2010), Implications of Genetic Testing for Health Policy, Yale Journal of Health Policy, Law, and Ethics, 10(1):90-134, 2010.
5. Louise Keogh, Margaret Otlowski (2013). Life insurance and genetic test results: A mutation carrier's flight to achieve full cover. The Medical journal of Australia. DOI: 10.5694/mja13.10202
6. Nabholz C.E. (2011), Fair risk assessment in life and health insurance. Swiss Reinsurance Company Ltd.
7. Prince A. (2016), Tantamount to Fraud?: Exploring Non-Disclosure of Genetic Information in Life Insurance Applications as Grounds for Policy Rescission. Health Matrix: The Journal of Law-Medicine. Volume 26, Issue 1.
8. Trudo Lemmens, Yann Joly, Bartha Maria Knoppers (2004): Genetic and life insurance: a comparative analysis. GenEdit.

9. Vukcevic D., Chen J. (2017). Thinking about life insurance through a genetic lens. Institute of Actuaries of Australia. Actuaries Summit, 2017, Melbourne.

10. Yann Joly, Ida Ngueng Feze, Jacques Simard (2013): Genetic discrimination and life insurance: a systematic review of the evidence. BMC Medicine 2013. doi:10.1186/1741-7015-11-25